

Az európai úton kell haladnunk

Több, mint negyedszázadnyi szolgálat után nyugdíjba vonult Pataki László, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének alelnöke. Tavaly decemberben, a MOSZ VI. Kongresszusán – amelyen az elmúlt 25 év agrártörténelmét értékelték – Pataki Lászlót a MOSZ-életműdíjjal tüntették ki. Nagy Tamás elnök méltatásában úgy fogalmazott: az alelnök nélkül a MOSZ nem érhetett volna el olyan eredményeket, mint amelyeket vele sikerült. Pataki László ráadásul nemcsak az érdekképviseleti munkában volt sikeres, hanem a gazdálkodásban is: az encsi Agrárcenter Mezőgazdasági Zrt. elnök-igazgatójaként csak eredményes éveket zárt az elmúlt évtizedekben.

❖ *Elnök úr, hány évet, évtizedet töltött el alelnökként a MOSZ-ban?*

– Könnyű kiszámolni, mert a MOSZ, a TOT utódszervezete, huszonöt éve létezik. Persze már a TOT-ban, is tevékenykedtem, Szabó István idejében, és az Országos Tanács munkájában is részt vettem. Szóval, annak idején az a megtiszteltetés ért, hogy a MOSZ alakuló kongresszusának levezető elnöki tisztjét rám bízta. Ez nagy felelősséggel járt, mert a Kongresszusi Központban két és félezren gyűltünk össze. Ekkor búcsúztattuk Szabó Pista bácsit is, aki a jogutód szervezetben már nem vállalt szerepet. A MOSZ vezető testületébe az első percben beválasztottak, úgy, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a szövetség elnökévé választottak, ami automatikusan elnökségi tagságot jelentett. Az utolsó tíz évben töltöttem be az alelnöki posztot.

❖ *Mi hozta a változásokat, mikor fordult meg a székér?*

– Jött a kárpótlás, a vagyonnevesítés. Nehezen éltük meg ezt az időszakot, mert sokan nem értették a változás mibenlétét. A legtöbben arra rendezkedtek be, hogy megvan és meg is lesz egy biztos háttér, amely kenyeret ad, munkahelyet biztosít és a családot el tudja tartani. Akkoriban még nagyban építkeztek az emberek, mi is ültetvényeket telepítettünk.

Fotó: Hajnón Gyökér

Pataki László: nekem a szövetkezés azt jelentette és jelenti, hogy egy szélesebb értelemben vett közösség összefog

Európa legnagyobb, 67 hektáros túskenélküli szederültetvényét hoztuk létre, amelyen igen sok kézimunkaerőt tudunk alkalmazni, és nagyon jövedelmező is volt. Sokan megnézték az ültetvényt, és bizony elcsodálóztak azon, hogy egy helyen hogyan lehet ekkora termést előállítani. De építettünk ide feldolgozóüzemet és hűtőházat is, hogy minél nagyobb értéket tudjunk előállítani.

❖ *Ma mi a helyzet ezzel az üzemmel?*

– Megszűnt a termesztés, nem működik a feldolgozó, minden az ebek harmincadjára jutott. Nincs gazdája az ültetvénynek, mert a szakcsoportok megszűntek. A hűtőházat más

célra használjuk. Egyébként az ültetvényt lerabolták: először a fémeket, a huzalokat vitték el, aztán a támaszlopokat, úgyhogy ma már embermagasságú gazlep mindent.

❖ *És az encsi gazdaságukkal mi történt?*

– Termelőszövetkezetként 5500 hektáron gazdálkodtunk. Jómagam 1984-től irányítottam a szövetkezetet, akkor választottak meg elnöknek. Fiatalemberként, 38 évesen kerültem az elnöki székbe, mivel az elődöm fiatalon hunyt el. Előtte is itt dolgoztam, hiszen az egyetem elvégzése után 18 évet húztam le termelésirányítóként. Bennem mindig élt az új iránti vágy és mindig azt az utat kerestem, hogy a mostoha körülmények között hogyan tudnánk több lábon állni, és nem csak a szántóföldi termesztést becsülettel elvégezni. Ugy döntöttünk, hogy először a tejbegyűjtéssel kezdünk el foglalkozni, úgyhogy építettünk egy tejüzemet 1989-ben. Ez ma is prosperál, AbaújTej néven, és ma is kiváló termékeket állítunk elő benne, 320 ember foglalkoztatásával. Büszkén mondhatom, hogy az irányításom alatt egyetlen egyszer sem volt veszteséges az Encsi Mezőgazdasági Zrt., és a szükséges pénzt mindig előteremtettük, a fejlesztésre is. Így értünk el közel 7 milliárd forintos árbevételre. Az 5500 hektárból mára 2300 hektár maradt, aminek a tulajdonosai ma is biztosak lehetnek benne, hogy a földbérleti díjat a cég időben kifizeti. A becsület és a tisztesség ezt megkívánja. Ma is emelt fővel megyek be oda, ahol 46 évet és két hónapot dolgoztam.

❖ *Gondoskodott-e az utókárpótlásról?*

– Természetesen. A cég 1997. december 31-ével alakult át szövetkezetből részvénytársasággá, és a vezetősége mára elérte a nyugdíjas kor határát,

úgyhogy a váltás szükségessé vált. Kerestük azt a személyt, aki biztonsággal tovább tudja vinni a céget, de belső emberben gondolkodtunk, akit ismerünk. En is háttérbe vonultam, és bár az igazgatóság elnöki posztját megtartottam, minden más jogosítványomról lemondtam, így kettévált a korábbi vezetői poszt. A vezérigazgató Molnár István, aki agrárgépész végzettségű, míg a lányom, Pataki Éva a kereskedelemmel, a beszerzéssel és az értékesítéssel foglalkozik. Új a termelési és a gazdasági igazgató, vagyis egy új korosztály lépett a helyünkre. Egyelőre egy évet tudunk magunk mögött, és úgy látom, hogy mindenben igyekeznek követni az elődeiket. A cég értékeit megtartják, régi kapcsolatait ápolják. Fontos, hogy az utódaink is alkalmazkodjanak a folyamatosan változó körülményekhez, mert másként nem lehet eredményeket elérni.

❖ *Ha jól látom, akkor sok év tapasztalata teljesedett ki a szövetkezeti életben.*

– Igen, de megértem a jó korszakot, és most a leépülést is. Szomorú, hogy a rendszer-váltás után, a 2000-es évek elejéig mi voltunk az egyetlen munkahely, míg korábban 28 szövetkezet működött csak az Encsi járásban. Ma a Hernád völgyében négy-öt gazdaság műveli a földet, de csak akkor foglalkoztatják az embereket, ha szezonális munka van. Ők nem vállalják azt, amit mi, hogy 12 hónapon át munkát adnak az embereknek. Pedig terheink

A részletekről, pontosan

Lapunk március 4-ei számának 12. oldalán Konzorciumok előnyben címmel tudósítást közzítettünk a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Pest megyei és budapesti szervezetének gödöllői fórumáról. Az írás megjelenése után Horváth Anikó Katalin, az FM Agrárközgazdasági Főosztályának főosztályvezető-helyettese, a fórum egyik előadója pontosítást, helyesbítést kért szerkesztőségünkől. Mivel az általa kért javítások az eredeti szövegkörnyezetben értelmezhetők leginkább, a tudósítást – immár pontosítva – újraközzöljük. Az érintettől, valamint olvasóinktól ezúton kérünk elnézést.

Horváth Anikó Katalin előadásában – egyebek mellett – a KAP-reform lényegét ismertette. Hangsúlyozta, hogy az új támogatási rendszer 2015-ben elindult, és az új célkitűzések között az élelmiszertermelés életképességének, a mezőgazdaság jövedelmezőségének és a szektor versenyképességének javítása áll.

Ami a főbb számokat illeti, az EU teljes költségvetése a 2014-2020 közötti költségvetési időszakban 960 milliárd euró, amiből Magyarországnak 12,3 milliárd euró jut közvetlen támogatásokra és vidékfejlesztésre.

Közismert, hogy az EU új támogatási rendszere két pilléren nyugszik. A KAP I. pillére a közvetlen támogatások és piaci intézkedések rendszerét tartalmazza, amelyhez csak uniós források párosulnak, míg a KAP II. pillére a vidékfejlesztés támogatási rendszerét fogja össze. Ennél az uniós támogatások mellett már nemzeti, azaz magyar források is rendelkezésünkre állnak. A vidékfejlesztési források 15 százalékát a magyar kormány átcsoportosította, úgyhogy ennek a 74 millió eurónak köszönhetően hektáronként 12 euróval több területalapú támogatás jut a gazdálkodóknak.

A közvetlen termelői támogatási rendszer sok új elemet tartalmaz. Alaptámogatásként továbbra is a SAPS rendszer él. A SAPS alaptámogatást csak regisztrált termelők vehetik igénybe, akiknek május 15-éig kell benyújtaniuk a kérelmet, minimum egy hektár területre. A fiatal gazdák külön támogatásra számíthatnak.

A termeléshez kötött támogatások is új elemnek számítanak, amelyet a termelők önként választhatnak.

Szintén új, kissé bonyolult elem a zöld komponens, amelynek alkalmazása kötelező. A feltételek teljesülése esetén ez hektáronként 81 euró támogatást jelent.

A zöld komponens okozta a legtöbb munkát a hatóságoknak és a gazdálkodóknak egyaránt. A kötelezően alkalmazandó támogatási elem a keretösszeg 30 százalékát teszi ki. A zöldítés 2015-től a szántóterület 5 százalékát érinti, míg 2017-től a 7 százalékát. A fiatal gazdálkodók támogatásával kapcsolatban elmondta, hogy a nemzeti keretösszeg legfeljebb 2 százaléka fordítható erre a célra, s 5 éven át csak az első 90 hektárra adható a 40 évnél fiatalabb pályakezdő gazdálkodónak. A termeléshez kötött támogatások a nemzeti keretösszeg 13 százalékát viszik el, ezen felül külön a fehérlenővények támogatására a keretösszeg 2 százaléka használható fel. A kisgazdaságok egyszerűsített átalánytámogatásban részesülhetnek, gazdálkodóként évi maximum 1250 eurót kaphatnak, amely összeg hozzávetőlegesen 1-5,5 hektár jogosult területnek felel meg. Az említett kisgazdaságok egyszerűsített támogatási rendszerébe csak egyszer, 2015-ben lehet belépni és az akkor megállapított összeg jár évente a termelőnek egészen 2020-ig, amennyiben megtartja a belépéskori földterületét. A termelőknek 2015. augusztus 15-éig kell eldönteniük, hogy belépnek-e a rendszerbe.

egyre csak nőnek: tavaly például az útdíj önmagában 50 millió forintot vitt el a tejuzemtől. Miniket kétszer büntetnek ezzel: egyszer, amikor begyűjtjük a tejet a kamionnal, másodszer pedig amikor a készterméket kiszállítjuk. Az EKÁER és az élelmiszerlánc-biztonsági díjak ugyancsak komoly pluszterhek, és akkor még nem beszéltünk a közterhekről. Hiába mondom ezt el az embereknek, ők nem érzékelik. Ezért mondom azt, hogy tesszük a dolgunkat, ameddig lehetséges, és amíg az alkalmazkodóképességünk megengedi.

✦ Térjünk át a MOSZ érdekképviseleti tevékenységére: milyen mérföldköveket emelne ki az elmúlt 25 évből?

– Először is leszögezném, hogy a MOSZ sohasem kötődött egyetlen politikai közeghez sem. Ezt úgy értük el, hogy mindenkiel tárgyaltunk, mindenkit meghallgattunk, és ennek alapján leírtuk a javaslatainkat. Az más kérdés, hogy ki hallgatott meg minket. Mi egy szakmai alapon szerveződő érdekképviselet vagyunk, és nemcsak a tagságunk, hanem sok esetben az egész ágazat érdekében emeltünk szót. Sajnálatos, hogy voltak-vannak ciklusok, amikor minden javaslatunkat figyelmen kívül hagyják, például a kárpótlás, a vagyonnevesítés, és a földforgalmi törvény esetében. Elszomorít, hogy ennek a falu, a vidék lakossága látja kárát, mert őket semmizik ki az ügyeskedők. Ahonnan kivonult a szervezet, ott ma csak közmunkások dolgoznak, az értékeket teremtő munka befejeződött. Természetesen akadtak eredmények is, hiszen voltak olyan politikai vezetők, akik meghallották a szakma véleményét és kéréseit, és legalább adtak levegőt. Ma nem ezt az időszakot éljük.

✦ Ön szerint a szervezetetés elvét hogyan lehetne életben tartani, továbbvinni?

– Ez egy fogas kérdés. Hol vannak már azok az évek, amikor jól működő, stabil, kiszámítható gazdasági környezetben dolgozó gazdaságot vezethetünk, és emberek százainak

adtunk megélhetést! A vidéki emberek életében szinte mindenütt jelen volt a szervezetkezeti szektor, és éppen ez volt a legnagyobb sikerünk. A jól prosperáló faluközösségek mára szétbomlottak, nincs egység, megszűnt az a kohézió, ami a falu, a szervezet igazi énjét adta. S ez nagyon-nagyon hiányzik a magyar vidékről. Vértük a szívem, mert azt látom, hogy falvak néptelenednek el, óriási az elvándorlás. Már sem a fiatalok, sem a középkorúak nem kötődnek a szülőhelyükhöz. Már a jó szakmunkások is külföldön keresik a megélhetést, mert Borsod megyében nem találnak munkát. Egy szó mint száz, a kérdésre nem tudom a jó választ. De nem is vagyok politikus, akinek erre kötelessége volna válaszolni.

✦ Hogyan látja a MOSZ jövőjét?

– Azt gondolom, hogy a szakmai érdekképviselet a jövőben is megtalálja a helyét. A civil szervezetek már ébredeznek, meg mernek szólalni, kimennek az utcára az érdekeik érvényesítéséért. A MOSZ soha nem volt egy utcára vonuló szervezet, és lehet, hogy ez hiba volt, mert békésen, asztal mellett tárgyalva ezek szerint nem lehet mindent megoldani.

– Ami a jövőt illeti, bizakodó vagyok, mert sok olyan fiatal szakembert látok az országban, akik becsületesek. Nem lettek milliárdos földbirtokosok, viszont tudják, hogy az Európai Unióban mi történik. Teljesen mindegy, hogy milyen színű a politika, mert enni kell, a világ népessége pedig növekszik, és az emberek nem akarnak éhezni. Magyarország arra „kárhóztatott”, hogy a természeti adottságainak köszönhetően akár 15 millió embernek termeljen élelmiszert. A politikusoknak is újra kellene gondolniuk, ha van egy olyan szervezet, amely nem ártó szándékkal, hanem szakmai érveket felsorakoztatva mond véleményt vagy kritikát, akkor azt érdemes meghallgatni. Én bízom abban, hogy előbb-utóbb eljutunk ideig.

HAJTUN GYÖRGY